Ders : 72
Konu : Nas Suresi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿1﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿2﴾ إِلَٰهِ النَّاسِ ﴿3﴾ مِن شَرِّ
الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿4﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿5﴾ مِنَ الْجِنَّةِ
وَالنَّاسِ ﴿6﴾

Sûrenin Meâli:
Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

1. **(Ey Muhammed!) De ki: İnsanların Rabbine sığınırım,**
2. **İnsanların Melîkine**
3. **İnsanların İlâhına,**
4. **O, sinsi vesveseci şeytanın şerrinden,**
5. **Ki o, insanların göğsüne vesvese verir,**
6. **(O şeytan) gerek cinlerden, gerek insanlardan (olsun).**

Sûrenin Özellikleri:
Nâs sûresi, Felâk sûresiyle beraber Medine döneminde nâzil olmuştur. Altı âyettir. Bu sûrede, en büyük düşman olan şeytanın ve onun yardımcılarının şerrinden, insanların Rabbi, Melîki ve İlâhı olan Allah'a sığınma emredilmiştir. Çünkü cinlerden olan şeytan ile, insanlardan olan şeytanların vesvesesi ve kötülüğü, insan için en büyük tehlikedir.

Sûrenin Tefsîri:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

1. **(Ey Muhammed!) De ki: İnsanların Rabbine sığınırım,**

Yâni: Yaratma sıfatı ile insanları yaratana, terbiye eden, ıslah eden, yönlendirene… San'at ve kudretiyle, kara topraktan duygusuz, karanlık maddeden güneş gibi parlayan duygulu insanlar yetiştirene… Hak ve hayır yolunda, uğrunda çalışma yolunu gösteren Mevlâ'ya (dosta).[1] **Rabb olan Allah'a sığınırım...**

مَلِكِ النَّاسِ

2. **İnsanların Melîkine**

[1] Hak Dini Kur'an Dili, Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, C.9, sh.364

Yâni: Terbiye ile yetiştirilen insanların hepsini, hükmü altında tutan; onları sevk ve idâre eden, emir ve yasaklarla idare eden hükümdarına… Dilediğine mülk veren, dilediğinden mülkü çekip, dilediğini azîz, dilediğini de zelil edene… Çünkü mülk, O Melik'indir…

"Mal ve mülke mağrur olma, deme var mı ben gibi?
Bir muhâlif rüzgar eser, savurur harman gibi.''

اِلٰهِ النَّاسِ

3. **İnsanların İlâhına,**

Yâni: İnsanların gerçek ma'buduna, aklî melekeleri olgunlaşmış; Hakk'ı, hak olmayandan ayırabilen, hayrı şerden ayırabilen, hakikâtı hayalden ayırabilen, güzeli çirkinden ayırabilen. Sonsuz zevki (âhiretten), sonlu zevkten (dünyadan) ayırabilen; gâyeyi, vasıtadan ayırabilen, varoluşlarının hikmetini bilen, nereden gelip, nereye gittiklerinin farkında olan nelerden kaçınıp, nelere koşmak gerektiğini anlayan, akıl ve bâliğ bütün insanların kurtuluşları için imân ve ibâdetle mükellef oldukları gerçek ilâh'a sığınırım.[2]

"Ey Rabbim! Ey Melîkim! Ey İlâhım! Beni terbiye edip yetiştiren sensin. Tâbi olduğum hükümdârım sensin. Bütün isteklerimi verecek olan ilâhım sensin. Ben ancak sana, sığınırım." demektir.

Yine bu âyetlerde geçen **"Nâs"** kelimesinin üç kere tekrar edilmesinin sebebi insan, yaratılmışların en şereflisi olduğu içindir. Bu şerefi artırmak içindir.

Eğer insanlar, yaratılmışların en şereflisi olmasaydı; Allah kendisini, insanların Rabbi, Melîki ve İlâhı diye tanıtmazdı.

İnsan ruhu, asıl fıtratında Allah'ı bilmek ve O'nun sevgisi ile süslenmeye elverişlidir. Fakat başlangıçta bu mârifetlerden habersizdir. İnsan ruhunun bu mârifete ulaşması üç mertebede olur.

1. **Hayâlî Akıl Mertebesi:** Bu birinci mertebedir. Âyet-i kerimede:
"Allah, sizleri annelerinizin karnından hiçbir şey bilmediğiniz halde çıkarttı" [3] buyurulur.
2. **Akıl Bilmeleke Mertebesi:** İlk bilgiler ve ilimlerin oluşmaya başladığı mertebedir.
3. **Akıl Bilfiil Mertebesi:** Düşüncelerin, bilgilerin fiile dönüşmeye başladığı mertebedir.

İşte bu üç mertebe için **"Nâs"** kelimesi üç kere kullanılmıştır. Herbiri insan ruhunun bir mertebesine işârettir. Buna göre:

a. **Rabb'in Nâs:** Allah, insanı tedbir ve ıslâh ile terbiye edendir. Bu, insan için ilk nimettir.
b. **Melik'in Nâs:** İnsan terbiye edilince akılla beraber kendisinin kul, idare edilen olduğunu, Allah'ın da Melik olduğunu delillerle anlar. Onun için ikinci âyette, **"Melîk"** zikredilmiştir.
c. **İlâh'in Nâs:** Sonra da insan, O'na ibâdet etmenin gerekliliğini anlayınca, O'nun ilâh olduğunu tanır. Bunun için de **"İlâh'in Nâs"** denmiştir. **Sonuç olarak:**

Rabbin Nâs: Bu âyette **"Nâs"**, akıllı-akılsız bütün insan cinsini kapsar.
Melikin Nâs: Bu âyette geçen **"Nâs"** kelimesi, sadece akıllıları kapsar. Aynı zamanda siyâset ve işlerin idâresini kapsar. (Çünkü deliler düşünmez)

[2] Hak Dini Kur'an Dili, Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, C.9, sh.364
[3] Nahl sûresi – 78. âyet

İlâhin Nâs: Bu âyetteki **"Nâs"** kelimesi ise, akıl ve imân sahibi ferâset, ahlâk ve irfan, fikir ve insaf, güzel amel sahibi ve kemâl sahibi insanları kapsar. Her insan O'na muhtaçtır. Bu âyetler, ayrıca:

"Ölü idiniz sizleri diriltir, sonra öldürecek, sonra tekrar diriltecek ve sonunda O'na döneceksiniz..." [4] gibi âyetlerde hatırlatılan yaşatma ve öldürme aşamalarını da ifade eder. Bu sûrede, bir tek şerden sığınma emredilmiştir. Bu şer, hepsinden daha büyük ve tehlikelidir.

Bu da insanın kendisinden gelir. İradesine bağlı kendi şerridir. İnsanın dışından gelen şerler ne kadar büyük ve zararlı olursa olsun, ne kadar acı verirse versin insanın iradesiyle olmadığı müddetçe, insan sorumlu olmaz. Aksine, acı çektiği için sevap alır. Halbuki insanın kendisinden gelen, bağlı olan şer, kendi şerridir. İnsan ondan sorumludur. Bunun için de vesveseye karşı:

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ

4. O, sinsi vesveseci şeytanın şerrinden,

Şer: Kötülük, isyan, zarar, kaybetmek gibi insanın zararına olan şeylerdir. Şeytan, yaratılmışların en şerlisidir. Bunun için de insana şerle yaklaşır, zarar vermeye çalışır. İşte bu şeytanın şerrinden sığınma emredilmiştir.

Vesvas: Sinip, sinip aldatan, hak yoldan uzaklaşıp, fenalığa sürüklemek için tuzak kuran, fısıldayan şeytan demektir. Aynı zamanda şeytanın bir ismi de; **"VESVAS"**tır. Çünkü, bütün uğraşması, gayreti hep insanı hak yoldan, iyiliklerden, güzelliklerden ayırıp bâtıla, çirkinliğe ve haksızlığa sürüklemek için gayret eder.

Hannas: Çok gizli olan, hareket ve faaliyetleri gizli olan, avını yakalamak için sinen, sinsi davranan yırtıcı bir hayvan gibi olan, fırsat kollayan demektir. Hadîs-i şerif'te:

"İnsan, Rabbini andığı vakit şeytan geri kaçar, siner, gaflet edince de döner, vesveseye başlar"[5] buyurulmaktadır.

Âyette geçen **"Hannas"**; Allah anıldığı zaman büzülüp sinen şeytandır. Bu sıfat, şeytana aittir. Çünkü şeytan: Vesveseleriyle insanı alçaltır. Aklını ve fikrini çelerek, sabır ve metanetini zayıflatır. İşte bütün bunlara karşı Allah anıldıkça uzaklaşır. Fırsat buldukça döner, musallat olmaya başlar. İşte bu noktada: İnsanın Allah'a bağlılığı ve imânı bir zırh olur. Bu imânla beslenen irade, vesveselere karşı sarsılmaz.[6]

İmân, itaat ve ibâdetle korunur: İmân kalptedir. Yâni kalp, imânın kalesidir. Onun etrafını **FARZ surları** ile örmek gerekir. Farz surlarının etrafını **VÂCİB duvarları** ile çevirmelidir. Vacib duvarlarının etrafında **SÜNNET duvarları** olmalıdır.

Şeytan, böyle bir imânı yok etmek için çeşitli plânlar tuzaklar hazırlar. Vesveselerle, önce **SÜNNET duvarlarını**, sonra **VÂCİB duvarlarını** ve sonra da **FARZ surlarını** yıkarak; imânı yok etmeye çalışır. İşte bu noktada bu oyuna gelmemeli, sünnet duvarını yıkmaya çalışan, hafife alan şeytanın ve onun yardımcılarının tuzağına düşmemelidir.

[4] Bakara sûresi – 28. âyet
[5] Tefsir-i Kebir, Fahrüddin er-Râzî, C.23, sh.599
[6] Hak Dini Kur'an Dili, Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, C.9, sh.373

اَلَّذِى يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ النَّاسِ

5. Ki o, insanların göğsüne vesvese verir,

Yâni: İnsanların içlerinde gerek ferdî olarak, gerekse cemiyet olarak aralarında kötü telkinler yapar. Onları, akıllarını başlarından alarak fenâlıklara düşürür. Allah yolunda gitmekten alıkoyar.

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ

6. (O şeytan) gerek cinlerden, gerek insanlardan (olsun),

Yâni: O vesvese veren, hem cinlerden, hem de insanlardandır. Cin şeytanı, görünme yenlerdendir. İnsanın gizli, görünmeyen duyuları üzerinden vesvese verir. Niyetlerini ve amellerini değiştirir. İnsan şeytanı ise, görünenlerdendir. İnsanın, görünen ve bilinen işleri üzerinden vesvese verir.

Şeytan, hem cinleri hem de insanları aldatır, azdırır. Âyet, "bu ikisinin şerrinden Allah'a sığınırım" demektir.

Sûreden Alınacak Dersler:

1. Âhiret günü selâmete ulaşmak için; her türlü vesveseden, zandan ve şüpheden sakınmak gerekir.
2. Tam (kesin) bir imân ile yüce Allah'ın Rablığına, hakimiyetine ve uluhiyyetine sığınmak gerekir.
3. Ancak sağlam bir îtikâd ve sâlih amellerle şerlerden, şeytanların tuzaklarından kurtulmak mümkündür.
4. Cinlerden olan şeytan ile insanlardan olan şeytanların vesvesesi ve kötülüğü, insan için en büyük tehlikedir.
5. Allah, insanların Rabbi, Meliki ve îlâhı'dır. O'ndan başkasına yönelmek, sığınmak küfürdür.
6. İmânı korumak, Farz, Vâcib ve Sünnetleri yerine getirmekle mümkündür. Günümüzde şeytan ve onun yardımcıları sünnetleri reddederek, hafife alarak, müslümanları saptırmak, gayretindedir. Bu tuzağa dikkat etmek gerekir.
7. İnanca engel olan, İslâm'ı ve Kur'ân'ı yasaklayan, Allah'ın yasakladığı haramları teşvik eden, Müslümanların inandığı gibi yaşamasını yasaklayanlar, insanlardan olan şeytanlardır.
8. Fertlerin ve toplumun saâdeti, Allah'ın Rablığını, Melikliğini ve İlâhlığını kabul etmek, şeytanın dostluğunu ve onun yollarını terketmekle mümkündür.

Not: Bu hafta;

1. Vakit namazlarında bu sureyi, mânasını düşünerek okuyalım.
2. Felak ve Nâs surelerini her gün okumayı alışkanlık haline getirelim.
3. Bu dersi ailemizle paylaşalım.